

דתיות והמדינה הליברלית

מנחם מאוטנר

סמינר, סמסטר ב', תשע"ו (2016)

יום ב', 16:00-19:00, חדר 303

א. הצגת הסמינר

ב. מבוא: חילון – מבט סוציולוגי

1. Jose Casanova, **Public Religions in the Modern World** (1994) 11-39
2. אלקסיס דה-טוקוויל, **הדמוקרטיה באמריקה** (תרגום אהרן אמיר, תשס"ח) 464-457
3. Charles Taylor, **Varieties of Religion Today** (2002) 33-42
3. תומר פרסיקו, רוח קדם: על תהליך הפיכתה של הדת בזמננו לאתיקה, **תיאוריה וביקורת מס'** 43 (סתיו 2014) 255.

2. מבוא: חילון - תיאוריה פוליטית

1. תומס הובס, **לויטן** (תרגום אהרן אמיר, תש"ע) 74-90, 117-121
2. Mark Lilla, **The Stillborn God** (2007) 3-9, 73-93, 296-309
3. Michael Sandel, **Democracy's Discontent** (1996) 317-333
4. Lucas Swaine, **The Liberal Conscience** (2006) chapter 1

3. דת ומדינה: תיאוריה פוליטית

א. ג'ון לוק: הפרדת הדת מהמדינה

1. John Locke, **A Letter Concerning Toleration** (1689)

ב. ג'ון רולס: ליברליזם פוליטי

1. הקדמה: הדתיות של רולס

1. John Rawls, On My Religion, in **A Brief Inquiry into the Meaning of Sin and Faith** (2009) 259-269

2. שיח דתי ותבונה ציבורית

2. John Rawls, **Political Liberalism** (1993) 47-54, 58-63, 212-227, 247-254

3. קונסנסוס חופף

3. John Rawls, **Political Liberalism** (1993) 134-158

4. המפנה הפרגמטיסטי של רולס

4. Andrew Altman, Rawls' Pragmatic Turn, 14 **J. Social Philosophy** (1983) 8

ג. יורגן הברמס: שיח דתי, תבונה, ותבונה ציבורית

1. Jurgen Habermas, *Religion in the Public Sphere*, 14 **European Journal of Philosophy** (2006) 1-25

2. Jurgen Habermas, **Notes on a Post-Secular Society** (2007)

3. Jurgen Habermas and Joseph Ratzinger, **The Dialectics of Secularization – On Reason and Religion** (2006)

4. Cornel West, Prophetic Religion and the Future of Capitalist Civilization, in **The Power of Religion in the Public Sphere** (Eduard Mendieta and Jonathan VanAntwerpen eds., 2011) 92

5. ריינהולד ניבור, בני האור ובני החושך (1944, 2004, תרגום אהרן אמיר) 88-96, 97-96

6. Menachem Mautner, Religion in Politics: Rawls and Habermas on Deliberation and Justification, **Religion and the Discourse of Human Rights** (Hanoch Dagan, Shahar Lifshitz and Yedidia Z. Stern eds., Israel Democracy Institute, 2014) 68-98

4. דגמים של יחסי דת ומדינה

א. ארצות הברית

(1 הפרדת הדת מהמדינה: "חריג כהני הדת")

1. *Hosanna-Tabor Evangelical Lutheran Church and School v. Equal Employment Opportunity Commission* (Supreme Court of the United States, 132 S. Ct. 694; 181 L. Ed. 2d 650; 2012 U.S. LEXIS 578, 2012)

(2 הפרדת הדת מהמדינה: הצגת סמלי דת

1. *Van Orden v. Perry* (Supreme Court of the United States, 545 U.S. 677, 2005)

2. *American Atheists, Inc., v. Duncan* (United States Court of Appeals for the 10th Circuit, 616 F.3d 1145, 2010)

3. *Burwell v. Hobby Lobby Stores, Inc.*, (2013)

ב. אירופה: הצגת סמלי דת

1. *Lautsi v. Italy* (ECHR Grand Chamber, 2011)

ג. שתי גישות לליברליזם

1. Michael Walzer, *Comment*, in **Multiculturalism and "The Politics of Recognition"** (1992) 99-103

5. ישראל - המרחב הציבורי

א. מבוא

1. משרד המשפטים: ד"ח הצוות המשרדי לבחינת תופעת הדרת נשים במרחב הציבורי (7 במרס 2013)

ב. הפרדה בין המינים באוטובוסים

1. ד"ח הוועדה לבדיקת הסדרי ההסעה בתחבורה ציבורית בקווים המשמשים את המגזר החרדי (2009)

2. בג"ץ 746/07 רגן נ' משרד התחבורה (21.1.2008)

ג. הפרדה בין המינים ברחובות

1. בג"ץ 6986/10 רחל עזריה נ' משטרת ישראל

2. בג"ץ 7521/11 רחל עזריה נ' משטרת ישראל

ד. חינוך

1. הפליית מזרחים

1. בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" נ' משרד החינוך (6.8.2009)

2. בג"ץ 7426/08 טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך פרופ' יולי תמיר

3. מנחם מאוטנר, פרשת עמנואל ובעיות המפגש הבין-תרבותי (תרבות דמוקרטית, 2013)

2. הפרדה מגדרית באקדמיה

1. מנחם מאוטנר, הפרדה מגדרית בלימודי משפט (המרכז הרפורמי לדת ומדינה, 2013)

3. לימודי ליבה

1. בג"ץ 3752/10 רובינשטיין נ' הכנסת (17.9.2014)

ה. כיסוי פנים במקומות ציבוריים ובבתי הספר

1. *S.A.S. v. France* (1.7.2014)

2. *Leyla Sahin v. Turkey* (2004)

3. *R. v. Denbigh High School* (2006)

4. בג"ץ 4298/93 ג'ברין נ' שר החינוך, פד"י מח (5) 202

5. ס"ע 9022-06-10 נמרי נ' בית ספר שמידט לבנות

6. ס"ע 9022-06-10 נמרי נ' בית ספר שמידט לבנות: תגובת האגודה לזכויות האזרח בישראל

ו. פתיחת חנויות בשבת

1. עע"ם 2469/12 ברמר נ' עיריית תל אביב-יפו (25.6.2013)

2. אמנת גביזון-מדן, עמ' 40-45

ז. מימון מפלגות

1. בג"ץ 7717/13 קוליאן נ' שר האוצר (2.10.2014)

6. הפליית נשים בקהילות דתיות

א. מושג השוויון

1. Elizabeth S. Anderson, *What is Equality?* 109 *Ethics* (1999) 287, 287-289, 312-321

ב. הפליית נשים

1. Susan Moller Okin, *Feminism and Multiculturalism: Some Tensions*, 108 **Ethics** (1998) 661
2. Menachem Mautner, A Dialogue between a Liberal and an Ultra-Orthodox on the Exclusion of Women from Torah Study, in **Mapping the Boundaries of Belonging: Law Between Religious Revival and Post-Multiculturalism** (Réne Provost ed., Oxford University Press, 2014)
3. Brian Barry, **Culture and Equality – An Egalitarian Critique of Multiculturalism** (2001) 112-154

8. מסורת חילונית הומניסטית

1. מירי אליאב-פלדון, מי צריך אשורית, הארץ, תרבות וספרות, 8 ביוני 2010
2. עדיה מנדלסון-מעוז, הספרות כמעבדה מוסרית (2010)
3. Richard Rorty, **Philosophy and the Mirror of Nature** (1979) 357-365
4. Richard Rorty, *The Contingency of Liberal Community*, in **Contingency, Irony, and Solidarity** (1989) 44
5. Charles Larmore, **The Morals of Modernity** (1996) chapter 2
6. אלסדייר מקינטאייר, מעבר למידה הטובה (1981, 2006, תרגום יונתן לוי) 225-248